

slovenija
magyarország
hrvatska

OBČINA ODRANCI

Republika Slovenija
Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno
samoupravo in regionalno politiko

Povzetek dobljenih rezultatov in vzpostavitve skupne mreže poslovnih con Pomurja in županije Zala

Poslovne cone zelo pomemben instrument in dejavnik razvoja posameznega gospodarstva, predvsem pa regij in tudi posameznih občin. Zelo pomembne so tudi z vidika okoljskega planiranja, saj omogočajo kakovostnejšo prostorsko urejanje, ekološki problemi se v okviru con lažje rešujejo, prav tako pa znatno prispevajo k pospešenemu razvoju lokalnih skupnosti, pomagajo ustvarjati nova delovna mesta ter posledično povečujejo blaginjo.

Poslovno cono pojmuje kot del zemljišča, ki je ustrezno razvit in razdeljen na poslovne enote. Skupaj s splošnim načrtom bi naj zagotavljala osnovno infrastrukturo, kot so vodovod, ceste, elektriko, komunikacije. Vzpostavitev osnovne infrastrukture in njihova implementacija je na izbranih lokacijah namenjenih poslovnim conam tudi osnovni namen za pritegnitev domačih in tujih investitorjev, lahko pa obstoječim in potencialnim vlagateljem ponudi tudi bistveno več. Osnovnemu namenu namreč vedno sledijo potrebe po številnih storitvah, ki jih podjetja, ki delujejo v conah, potrebujejo za skladnejši in hitrejši razvoj.

Obravnavana študija želi skupaj s študijo o storitvah glede na relativno razpršenost in povečini majhnost obravnavanega prostora in dosednji stihijsko naravnani razvoj poslovnih con v Pomurju in županiji Zala jasneje opredeliti ter vzpostaviti in razviti mrežo povezanih poslovnih con, ki bodo s pomočjo skupne spletne platforme razvile skupne storitve za pritegnitev večjega števila vlagateljev. Le-te zajemajo področja razvoja novih, podpornih storitev, pospeševanje razvoja storitvenih inovacij, skupno trženje, izobraževanje, promocijo ter skupen informacijski servis, obstoječim in potencialnim podjetjem in podjetnikom pa ponuditi tiste storitve, ki jih najrazvitejše poslovne cone in poslovni ter tehnološki parki po svetu že ponujajo. Z vzpostavitvijo čezmejne mreže poslovnih in skupnega razvoja novih storitev za večjo prepoznavnost con na obravnavanem območju in uvajanja novih storitev za podjetja, delujoča v teh conah, bo dana osnova za lažje in učinkovitejše promoviranje skupnega gospodarskega prostora in vseh njegovih ostalih potencialov, kot so razpoložljivi kadri, tradicija, zanesljivost, visoka kakovost izdelkov in storitev.

To pa pomeni tudi kakovostnejši razvoj vseh, v tem prostoru delujočih velikih, srednje velikih in malih podjetij ter njihovo bolj ciljno in globalno orientirano delovanje, velika priložnost pa je tudi za aktiviranje potencialov vseh podpornih podjetij in institucij, ki lahko z usmerjenim nudenjem storitev izkoriščajo lastne potenciale, podjetjem v conah pa lajšajo vsakodnevno poslovanje. Prednost takega pristopa se kaže v prvi vrsti v boljši izkoriščenosti resursov obravnavanega območja, večji prepoznavnosti poslovnih con, s poudarkom na potrebnih

storitvah za podjetja, vzpostavitvi in implementaciji nenehnih izboljšav ter inovacij in to tako proizvodnih, storitvenih, načinovnih, postopkovnih in drugih. Predvsem te lahko poleg ustreznih informacij in podatkov, ustrezne promocije in trženja poslovnih con ter skrbi za kakovostnejšo in bolj usklajeno delovanje med podjetji, podjetniki, podpornimi in razvojnimi institucijami vplivajo in poskrbijo za to, da bo pretok informacij in delitev dela ter nastopanja v ciljni javnosti med poslovnimi conami na obeh straneh meje boljši. S tem se bo odprl prostor tudi za prihod novih, inovativnih in globalno orientiranih podjetij.

Študija prav tako celovito obravnava splošno gospodarsko stanje v Sloveniji in regijah ter v njih izkazane gospodarske podatke, ki so pomembni za nadaljnji gospodarski razvoj in razvoj poslovnih con, podrobno pa obravnava Pomursko regijo. Le-ta je ena izmed najmanj razvitih, ima relativno veliko število brezposelnih, posebej strukturno brezposelnih, izobrazbena struktura je slaba. Gospodarske dejavnosti so povečini usmerjene v dejavnosti z nižjo dodano vrednostjo, značilen je velik delež intenzivnega kmetijstva, tekstilne industrije in živilsko predelovalne industrije. Takšen razvoj oziroma večletna stagnacija je posledica tesno zaprte meje z Madžarsko, tako da so šele politične spremembe v preteklem desetletju spodbudile razvoj dejavnosti, kot sta turizem in promet, kjer je dodana vrednost višja, delno pa je razlog tudi v napačnih gospodarskih odločitvah, ki so se sprejemala v preteklosti.

Kakšno je stanje na področju razvoja poslovnih con v Sloveniji in v Pomurju?

Razvoj poslovnih con se je začel v devetdesetih letih prejšnjega stoletja, ko je v Sloveniji propadlo veliko število velikih podjetij. Takrat so se v cone, povečini so to bile industrijske cone, pričela seliti tudi manjša podjetja. V letu 1991, ko se je država začela zavzemati za večja vlaganja v cone, so bili ustanovljeni prvi občinski skladi in Sklad RS za razvoj malega gospodarstva. Ker je bilo povpraševanja malo primernost con pa povečini neustrezna, so se v drugi polovici devetdesetih pojavile potrebe po novih, bolj opremljenih lokacijah in prostorih.

V raziskavi, ki je bila opravljena leta 1997 je bilo ugotovljeno, da je v Sloveniji obstajalo 92 podjetniških con, njihova geografska razmestitev pa je bila zelo enakomerno razpršena. Skoraj polovico od evidentiranih con so predstavljale cone, velikosti do 5ha, od 5 do 10 ha jih je bilo nadaljnjih 22%, 14% je bilo velikosti od 10 do 20 ha, 6% con je bilo velikosti od 20 – 50 ha, 5% je bilo velikosti od 50 do 100 ha in le 4% con je bilo večjih od 100ha.

V primerjavi s tujimi podjetniškimi oziroma poslovnimi conami, je bilo takrat le zelo malo slovenskih con primerljivih z mednarodnimi, ki so bile v povprečju precej večje in tako bistveno bolj zanimive tako za domače, kakor tudi tuje vlagatelje. Raziskava je prav tako pokazala, da je v obstoječih conah delovalo zelo malo podjetij.

V letu 2002 je bila pod okriljem Ministrstva za gospodarstvo opravljena druga analiza podjetniških in vseh ostalih con v Sloveniji. V tem obdobju je v Sloveniji delovalo že 168 con, še vedno pa so prevladovale majhne cone, velikosti do 5ha. Nekoliko se je povečalo število tistih con, ki so po velikosti zavzemale od 10 do 50ha, v ostalih velikostnih razredih pa bistvenih sprememb ni bilo.

Kakšno je stanje na področju poslovnih con v Pomurju danes?

Raziskava, ki je bila opravljena v okviru pričujočega projekta je evidentirala cone v 10 občinah. V nekaterih, kot je npr. Ljutomer je manjših con več, v Murski Soboti obstaja tudi mrežni podjetniški inkubator. Osnovne značilnosti obravnavanih con v Pomurju so sledeče:

- ✚ Večina je con je majhnih, njihova velikost je le nekaj hektarjev,
- ✚ Starost in obravnavanih con je različna, večje in boljše opremljene so v upravnih središčih (Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer, v manjših občinah, ki so nastale pred nekaj več kot desetletjem pa prevladujejo manjše cone, izmed katerih je nekaj takšnih, ki šele pričenjajo s poslovanjem
- ✚ Lastniki so v vseh primerih občine, javno zasebno partnerstvo, ki je zelo pomembno za nadaljnji, predvsem pa hitrejši in učinkovitejši razvoj je šele v povojih
- ✚ Komunalna opremljenost vseh v analizo zajetih poslovnih con je v večini primerov dobra, slabša je le v najmanjših conah, ki so šele na začetku.

Učinkovitih promocijskih in tržnih aktivnosti nima razvitih nobena izmed obravnavanih poslovnih con. Podobna je situacija na področju informiranja in izobraževanja lastnih kadrov, zadolženih za razvoj con. Ponudba za podjetja je različna, od takih, ki ne ponujajo ničesar do takšnih, ki v paleto storitev za podjetja skupaj z zunanjimi partnerji zajemajo različne storitve, ki jih ponujajo podjetjem in že predstavljajo konkurenčno prednost pred ostalimi.

Še vedno pa kot glavne prednosti opredeljujejo dobro komunalno opremljenost con, lahko dostopnost, možnost širitve ter v nekaterih primerih (Odranci) veliko zainteresiranost vlagateljev. Zaposlenih v conah ni, upravljanje in odločanje je v rokah občin, ki so tudi njihove lastnice.

Iz različnih vzrokov prav vsi predstavniki pomurskih poslovnih con ocenjujejo, da je razvoj mreže storitev poslovnih con Pomurja in županije Zala odlična priložnost za njihov nadaljnji razvoj. Koristi vidijo predvsem v skupni predstavitvi – promociji in trženju, vzpostavitvi skupnega informacijskega sistema ter vsem ostalim storitvam, ki so namenjene večji razpoznavnosti con, zanemarljive pa niso niti osnovne storitve namenjene podjetje in se nanašajo na varovanje, odvoz odpadkov, redno servisiranje opreme, administrativne storitve ipd. Obenem pa večina verjame, da je tudi razvoj zahtevnejših storitev namenjenih podjetjem dobra osnova in priložnost za povečevanje skupnih in posamičnih konkurenčnih prednosti.

Kakšno je stanje poslovnih con v županiji Zala?

Prav vse cone so v občinski lasti. Njihova velikost je različna, od manjših ki v povprečju merijo nekaj več kot 12 ha do takšnih, ki presegajo 100 ha. Zasedenost je sorazmerno dobra, število vključenih podjetij pa je odvisno od velikosti posamezne cone in zajema od 3 do 60 podjetij.

Komunalna opremljenost con je povprečna, ponekod slaba, zato jo bo potrebno posodobiti. Lastnih trženjskih, promocijskih in ostalih storitvenih aktivnosti je malo ali so šele na začetku (vzpostavitev spletnih strani, ostale , oblike promocije), svojim članom pa nudijo različne osnovne storitve, od administrativnih, tehničnih do prehranskih.

Bolj povezane in usklajeno delovanje na področju informiranja, trženja, promocija, izobraževanja in uvajanja inovacij se jim zdi smiselno, prav tako pa tudi postopno uvajanje storitev namenjenih podjetjem

Primerjava stanja poslovnih con z obeh strani meje

Primerjava med analiziranimi poslovnimi coneami v županiji Zala in poslovnimi coneami v Pomurju je zaradi različnega pristopa ponekod omejena, obstaja pa tudi veliko stičnih točk, ki so med seboj primerljive. Ena takih je lastništvo. Tako na madžarski, kakor tudi na slovenski strani so cone v občinski lasti. Javno – zasebno partnerstvo še ni razvito, to pa pomeni tudi počasnejši razvoj cone, predvsem pa njihovo manjšo privlačnost za velike, strateške vlagatelje, ki ponavadi za seboj potegnejo tudi veliko manjših, kooperantskih podjetij.

Velikost cone je na obeh straneh primerljiva, saj obstaja veliko malih poslovnih cone, ki merijo le nekaj ha, do takih, katerih velikost presega 100 ha. Tudi število podjetij vključeno v cone je primerljivo na obeh straneh, saj je zasedenost v manjših conah identična, tudi v večjih conah na obeh straneh meje so številke primerljive.

Komunalna opremljenost cone je boljša na slovenski strani, na madžarski strani pa bo potrebnih veliko vlaganj, da bodo le-te lahko konkurirale slovenskim in seveda tudi ostalim conam v bližnji soseščini.

Lastne storitve trženja in promocije so na obeh straneh slabo razvite. Podobno velja za informiranje, razvoj novih podpornih storitev, izobraževanje ter usposabljanje ipd. Tiste cone, ki karkoli počnejo na tem področju se v glavnem zanašajo na lastne sposobnosti in kadre, inovativnih pristopov in povezovanja ter delitve na skupno zanimivih področjih je malo. Omenjene storitve ponekod zajemajo zgolj predstavitev osnovnih podatkov na spletnih straneh ter občasno pojavljanje v lokalnih medijih oziroma lokalni javnosti. Ostalih storitev, ki bi za povečanje prepoznavnosti in konkurenčnosti bile nujno potrebne in se navezujejo predvsem na razvoj novih podpornih storitev, skupnega informacijskega servisa, skupnega trženja in promocije ter izobraževanja pa kronično primanjkuje na obeh straneh meje.

Na področju nudenja storitev podjetjem vključenim v cone, je za madžarske cone značilno, da pretežno ponujajo osnovne administrativne, prehranske, prometne ter določene tehnične storitve. Na slovenski strani je ponudba zelo raznolika, saj določene cone v conah delujočim podjetjem razen zagotavljanja osnovnih infrastrukturnih pogojev ne nudijo ničesar, do takšnih, ki samostojno ali skupaj z zunanjimi partnerji ponujajo številne storitve, od poslovno-svetovalnih, pravnih, informacijskih, promocijskih in tudi drugih.

Glede na razvoj, ki je na obeh straneh šele na začetku ne preseneča, da cone ne zaposlujejo osebja, ki bi na vseh zgoraj navedenih področjih skrbeli za razvoj con, ob tem pa bi z zagotavljanjem različnih storitev z zunanjimi partnerji skrbeli tudi za lažje poslovanje podjetij, ki v conah delujejo. Zaključimo lahko, da je pripravljenost sodelovanja pri razvoju mreže storitev poslovnih con Pomurja in županije Zala je velika. Večina, predvsem na slovenski strani, se jih strinja, da bi bilo najbolj potrebno poskrbeti za skupno promocijo, skupno trženje ter skupne informacijski servis, ki bi ga poleg con koristila tudi podjetja, ki so za to zainteresirana.

Kako torej izkoristiti pripravljenost predstavnikov con za povezovanje v okviru razvoja mreže storitev Pomurja in županije Zala?

Za doseganje zelenih in zastavljenih ciljev projekta o razvoju mreže storitev poslovnih con Pomurja in županije Zala so potrebni jasno izraženi skupni interesi občin – lastnikov poslovnih con ter podjetnikov, nujno pa potrebujemo tudi visoko izobražen kader za njihovo implementacijo.

Če želimo prebiti ustaljene okvirje stihijskega razvoja poslovnih con na obeh straneh meje in postopno zaradi povečevanja konkurenčnosti razvijati skupne storitve v mreži povezanih con, je potrebno najprej zagotoviti konsenz ter sporazumno razdeliti naloge, predvsem tiste, ki bodo potekale tudi po končanju projekta. Ko si neka regija, regije oziroma lokalne oblasti zastavijo vizijo doseganja zelenega ekonomskega razvoja, ne morejo mimo vizije doseganja čim višjega standarda lastne cone oziroma v mrežo povezanih con, z razvitimi lastnimi storitvami in ustrezno razvito ponudbo storitev za podjetja.

Ker smo prepričani, da so osnovni elementi ponudbe poslovnih con, kot so cena komunalno opremljenega zemljišča in ostala osnovna infrastruktura ter dosegljivost premalo za konkurenčno tekmo v privabljanju najboljših podjetij ter tekmovanju s podobnimi conami v razvitejši soseščini, smo se odločili za razvoj mreže storitev poslovnih con Pomurja in županije Zala. Pripravljenost in odločenost partnerjev za uresničitev zadanih nalog v projektu je bila potrjena s svečanim podpisom pisma o nameri, ki je potekal v okviru poslovno kooperacijske borze in so se je udeležili madžarski in slovenski podjetniki, opredeljuje pa osnovni namen projekta ter zavezanost partnerjev za njegovo uresničevanje. Podobno željo so na različne načine izrazili tudi vodilni predstavniki poslovnih con na obeh straneh meje, ki so

v delovanje con pripravljene vnesti svežino z obogatitvijo lastnih storitev, kakor tudi storitev namenjenih podjetjem.

Kaj želimo s tem doseči?

Povečano sodelovanje poslovnih con z obeh strani meje, povečanje števila uspešnih podjetij v conah na obeh straneh meje, povečanja števila podjetij z visoko dodano vrednostjo, predvsem pa povečanje razpoznavnosti občin in obravnavanih regij. Novih vlagateljev ne privablja samo cena komunalno opremljenega zemljišča, temveč vrsta drugih dejavnikov, med njimi storitve prav gotovo zavzemajo osrednje mesto. Tako kot k poslovni odličnosti stremijo podjetja, mora k njej stremeti tudi okolje s svojo ponudbo.

Kako bomo to dosegli?

Glede na to, da obstaja širši konsenz partnerjev o razvoju mreže storitev poslovnih con Pomurja in županije Zala, s čimer so podane možnosti za izvedbo in nadaljnji razvoj projekta, so glavne naloge naslednje:

- ✚ Določitev vodstvene skupine za pripravo študije o storitvah, potrebne za nadaljnji pospešen razvoj con samih (izdelava skupne spletne platforme, skupna promocija, skupno trženje, skupen informacijski servis itd.) ter v mrežo povezanimi partnerji kreiranje razvoja ponudbe svetovalnih storitev za podjetja
- ✚ Določitev upravljalca spletne platforme (predlog: nosilec projekta), kot izhodiščne točke za skupno promocijo, trženje, informacijski – izobraževalni servis, razvoj novih podpornih storitev za podjetja in uvajanje inovacij
- ✚ Pripravo stalnih vprašalnikov za predstavnike poslovnih con, kot osnove za optimalno kreiranje skupnih storitev v mrežo povezanih con glede na do sedaj izkazane prednosti in njihovo postopno vključevanje v soupravljanje portala
- ✚ Opredelitev vseh ostalih storitev, ki bodo pospešile razvoj obstoječih in novih osnovnih ter ostalih dejavnosti v conah
- ✚ Priprava ostalih inovativnih predlogov krepitve povezovanja in delovanja poslovnih con ter podjetij, ki delujejo v conah in njihova implementacija